

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі
С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті
География және туризм кафедрасы

СТУДЕНТТЕРГЕ АРНАЛҒАН ПӘН БАҒДАРЛАМАСЫ

География және экология пәндерін оқытудың әдістемесі пәні бойынша

050609-География мамандығының студенттері үшін

Павлодар

Студенттерге арналған
пәннің бағдарламасын
бекіту парағы

ПМУ ҰС Н 7.18.2/11

БЕКІТЕМІН

Химиялық технология және
жаратылыстану
факультетінің деканы

_____ Қ.Қ.Ахметов
2009 ж. « ____ » _____

Құрасытырушы: г.ғ.к., доцент _____ Сапаров К.Т.

География және туризм кафедрасы

СТУДЕНТТЕРГЕ АРНАЛҒАН ПӘННІҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

География және экология пәндерін оқытудың әдістемесі пәні бойынша
050609- География мамандығына

Бағдарлама 200__ж. « ____ » _____ бекітілген жұмыс бабындағы оқу
бағдарламасының негізінде әзірленген.

2009 ж. « ____ » _____ кафедра отырысында ұсынылған.
Хаттама № _____.

Кафедра меңгерушісі _____ А.А. Калиева

Химиялық технология және жаратылыстану факультетінің оқу- әдістемелік
кеңесімен құпталған 2009 ж. « ____ » _____ хаттама № _____.

ОӘК төрағасы _____ Ұ.Д. Бүркітбаева

Оқытушы жөнінде ақпарат:

Химиялық технология және жаратылыстану факультеті

География және туризм кафедрасы

Оқытушы г.ғ.к., доцент Сапаров Қуат Табылдыұлы

Тел. (8-7182) 67 85 36 (ішкі 277)

Қабылдау уақыты бейсенбі – 10⁰⁰ -ден 12⁰⁰ -ге дейін № 313а ауд.

Пән жөнінде ақпарат:

Пән 15 аптадан тұратын 6-ші семестрде оқытылады. Пәннің жалпы көлемі 90 сағат, олардың ішінен 30 сағаты аудиториялық сабақтарға және 60 сағаты пәнді оқу бойынша студенттердің өздік жұмысына (СӨЖ) жұмсалады. Сабақтың түріне қарай аудиториялық уақыттың бөлінуі күнтізбелік жоспарда келтірілген.

География оқыту әдістемесі – педагогикалық ғылымның бір саласы. Оның зерттейтін басты мәселесі - өсіп келе жатқан жас ұрпаққа физикалық және экономикалық географияның негізін геология, экономика, демография сияқты кейбір жақын ғылымдардың элементтерімен араластыра беру болып табылады.

Мақсаты: студенттердің әдістемелік дайындығы, олардың теориялық білімдерді қабылдауы, мұғалімнің болашақтағы жұмысына қажетті іс-тәжірибелік икемділіктер мен дағдыларды қалыптастыру.

Студенттер осы оқу нәтижесінде білім беру әдістемесінің даму ерекшелігін, география білімнің мазмұны мен құрылымын, географияны оқытудың әдістері мен жолдарын, сыныптан тыс жұмыстардың мақсаты мен маңызын меңгере отырып, алған білімдері мен шеберліктерін географияны оқытудағы жаңа технологияны іс жүзінде қолдана отырып пайдалана білулері керек.

Міндеттері:

- білім берудің мақсатын (не үшін оқыту керек?), орта мектептердегі география пәнінің мазмұнын (нені оқыту керек), білім берудің әдісі мен формасының ұйымдастырылуын (қалай оқыту керек), география пәнін оқыту құралдарын (ненің көмегімен оқыту керек):

- география оқыту барысында оқушылардың білімді қабылдау, ақыл-ойының дамуы мен тәрбиенің арасындағы бірлікке жетудің жолдары мен байланысын зерттеу:

- география және экологияны оқытудың түрлері мен принциптерін оқу және тәрбие процесінде қолданылуы;

- тақырыптық жоспарлардың алғашқы дағдыларын алу, жергілікті жерде табиғатта географияны және экологияны оқыту жұмыстарын, сонымен қатар әр түрлі жұмыстарын, сонымен қатар әр түрлі сабақтарды өткізудің әдістемесін құру;

- студенттерді шығармашылық ізденуге бағыттау, оқытудың жаңа тәсілдерін әдістемелік зерттеулерге үйрету.

Студент білу керек:

- мектептік география және экология курсың;
- география және экология облысының танымдық үрдісінің тарихын;
- география және экологияны оқытудың әдістемелік құрылымын;
- география және экологияны зерттеу әдістемесі.

Студент істей білу керек:

- практикада теориялық білімдерді қолдану;
- әдістемелік құжаттарға талдау жасау;
- география және экологиялық көрнекті құралдарды өңдеу;
- география және экология сабағында пән аралық байланыстарды пайдалану;
- оқушылармен бірге тәрбие жұмысында психологиялық сұрақтарға бағыт алу.

Пререквизиттер: Жалпы жертану, Топография және геодезия негіздері, Картография, Геология

Әдебиет

Негізгі әдебиет:

1. Баранский Н.Н. Методика преподавания экономической географии. М. Учпедгиз 1960.
2. Герасимова Т.П. Основы методики обучения начальному курсу физической географии. М. Педагогика. 1978.
3. Грюнберг Г.Ю. Картографические понятия в школьной географии. М. Просвещение. 1979.
4. Даринский А.В. Методика преподавания географии. М. Просвещение. 1975.
5. Методика обучения географии в средней школе. Под. Редакцией Л.М.Панчешниковой. М. Просвещение 1983.
6. Мамирова К.Н. Роль школьного учебника в подготовке учителя географии. Вест.КазГУ. Сер.географ. 1997№5.
7. Лехто К., Полонский В. Официальное руководство Microsoft по Front-Page1998
8. Панченшникова Л.М. Основы методики обучения экономической географии зарубежных стран. М. Педагогика. 1975.
9. Кушимова А.Ф. Географияны оқыту әдістемесі: Оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2003. – 57 бет

Қосымша әдебиеттер:

10. Бунакова Т.М., Родионова И.А., Пособие по географии для поступающих в вузы. М.Уникум-центр. 1997.
11. Ермаков В.А. Казахстан в современном мире. Экономико-географический очерк. Алматы. Каржы-каражат. 1998
12. Картель Л.М. Дидактические материалы по физической географии. (5-7 классы). М. Просвещение. 1987
13. Кучер Т.В. Экологическое образование учащихся и обучение географии М. Просвещение. 1990
14. Климанов В.В., Климанова О.А. География в таблицах. Справочное пособие. М. «Дрофа» 1997
15. Максаковский В.П. Методическое пособие по экономической и социальной географии мира. М. Просвещение 1994
16. Смирнова В.А. Дидактические материалы по экономической и социальной географии. М. Просвещение . 1996
17. Тесты и практические задания по географии. Уч. Пособие. Под. Ред. И.А. Родионовой М. 1997
18. Сиротин В.И. Самостоятельные и практические работы по географии. 6-10 классы. М.Просвещение. 1991
19. Экзерцева Е.В. Кроссворды для школьников. География Ярославль. Академия развития. 1998.

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ				
№ р/ с	Тақырыптардың атауы	Сағат саны		
		Дәр.	Тәжір.	СӨЖ
1	2	3	4	5
1	Ғылым ретіндегі география және экологияны оқыту әдістемесі.	1	1	5
2	Мектептегі география және экология білімінің құрылымы мен мазмұны.	1	1	5
3	География және экология пәндерін оқыту әдістері мен тәсілдері.	2	1	5
4	География және экологиялық білімдер мен біліктердің қалыптасуы.	1	2	5
5	География және экология пәнін оқытудағы көрнекі және техникалық құралдар. Карта, сызбалы көрнекілік әдістер.	2	1	5
6	Оқу-тәрбие жұмыстарын ұйымдастыру формалары.	1	2	5
7	География және экология сабағында сыныптан тыс жұмыстар	2	1	5
8	Құрлықтар және мұхиттар география оқытудың негізгі әдістемелері.	1	1	5
9	Физикалық географияны оқытудың негізгі әдістемелері.	1	1	5
10	Экономикалық-әлеуметтік географияны оқытудың негізгі әдістемелері.	1	1	5
11	Шет елдер экономикалық және әлеуметтік география оқытудың негізгі әдістемелері.	1	1	5
12	География пәні бойынша факультатив сабағы. География пәні бойынша оқу экскурсиялары	1	2	5
	Барлығы	15	15	60
БАРЛЫҒЫ:		90		

Пәннің тәжірибелік сабақтарының мазмұны:

ТӘЖІРИБЕЛІК ЖҰМЫСТАРДЫҢ МАЗМҰНЫ

№ п/п	Тақырыптардың атауы	Мазмұны	Орындау мерзімі (апта бойынша)	Аббревиатура
1	2	3	5	6
1	Ғылым ретіндегі география және экологияны оқыту әдістемесі	Пәндер туралы ұғым. География және экология ғылымдарының уақыт кеңістіктегі біртұтастығы. Мектеп бағдарламасындағы география және экология пәндерінің алатын орны. Қазіргі кездегі экологиялық білім жүйесін қалыптастыру.	1	Т1
2	Мектептегі география және экология білімінің құрылымы мен мазмұны	География және экологияны оқыту құрылымы. Мектептегі география және экология пәнінің мазмұны. Мектеп бағдарламасының сипаттамасы	2	Т2
3	Мектептерде география және экология пәндерін оқыту әдістемесі.	Тақырыптық және күнделкті сабақ жоспарын құрастыру. (ЛКТ) мектеп бағдарламасына талдау жасау.	3-4	Т3
4	Географиялық және экологиялық білімдер мен біліктердің қалыптасуы.	Сабақ түрлерін жіктеп көрсету, суреттеу, репродуктивті, проблемалық сипаттама, дәстүрлі сабақтар.	5	Т4
5	География және экология пәнін оқытудағы көрнекілік құралдар.	Географиялық карта, сызбалы-көрнекілік әдістер, техникалық құрал жабдықтармен жұмыс.	6-7	Т5
6	Оқу-тәрбие жұмыстарын ұйымдастыру жолдары.	Көрнекі құрал жабдықтарды; техникалық, сызбалы көрнекілік әдістерді, карта, глобус т.б. пайдалану.	8	Т6
7	География және экология сабағында сыныптан тыс жұмыстар.	Лекция, конференция, бақылау, экскурсия, үйірме, географиялық кешен, апталық, секция сабақтары, географиялық алаң.	9-10	Т7
8	Құрлықтар және мұхиттар географияны оқытудың негізгі әдістемесі	Іс-тәжірибелік жұмыстар өткізу шаралары. Құрлық географиясын оқыту мақсаты. Курстың оқыту мақсаты мен құрылымы. Логикалық тірек конспектісін құрастыру. Жалпы заңдылықтарды зерттеу.	11	Т8

9	Физикалық географияны оқыту әдістемесі.	Іс-тәжірибелік жұмыстар өткізу шаралары. Іс-тәжірибелік жұмыстар өткізу шаралары.	12	T9
10	Экономикалық және әлеуметтік географияны оқыту әдістемесі.	Логикалық тірек конспектісін құрастыру. Іс-тәжірибелік жұмыстар өткізу шаралары	13	T10
11	Шет елдер экономикалық және әлеуметтік географияны оқытудың негізгі әдістемесі	Қазақстан Республикасында географияны оқытудағы жаңа әдістер шет елдердің тәжірибесін пайдалану. Географияны оқыту процесінде жаңа технологияларды қолдану.	14	T11
12	География пәні бойынша факультатив сабағы География және экология сабағында экскурсиялар	Факультатив курстың мақсаты мен мазмұны. Оқыту әдістемесі мен ұйымдастыру түрі. Экскурсияны ұйымдастыру.	15	T12

Студенттердің өздік жұмысының мазмұны:

№	СӨЖМ түрі	Есеп беру формасы	Бақылау түрі	Сағат көлемі
1	Дәріс сабақтарына дайындық	Конспект	Сабаққа қатысуы	15
2	Тәжірибелік сабақтарына дайындық, үй тапсырмаларын орындау	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысуы	20
3	Сабақты өткізуге арналған көрнекі құрал жабдықтарды дайындау	Жұмыс дәптері	Жазбаша сұрау	10
4	Ашық география сабағын өткізу	Жұмыс дәптері	Ауызша сұрау	20
5	Ашық сыныптан тыс шаралар ұйымдастыру	Жұмыс дәптері	Жұмысты қорғау	20
6	Бақылау шараларына дайындық		МБ 1, МБ 2, коллоквиум (тестілеу және басқалар)	5
				90

Қорытынды бақылау мен ағымдағы үлгерімді бақылау бойынша салмақты үлестердің бөлінуі Бақылау түрлерінің үлестері

№ р/с	Нәтижелік бақылау түрі	Бақылау түрі	Үлестері
1	Емтихан	Емтихан	0,4
		Ағымдағы үлгерімді бақылау	0,6

Бақылау шараларының күнтізбелік кестесі

1 рейтинг									барлығы
Апта	1	2	3	4	5	6	7	8	

Апта бойынша жоғары балл		14	14	14	14	13	13	13	113	200
Дәріске қатысу және дайындығы	СӨЖ түрі	ҮЖ1	ҮЖ2	ҮЖ3	ҮЖ3	ҮЖ4	ҮЖ5	ҮЖ5	ҮЖ6	24
	Бақылау түрі	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	
	Макс. балл	3	3	3	3	3	3	3	3	
Сарамандық сабақтарына дайындалуы	СӨЖ түрі	Т1	Т2	Т3	Т3	Т4	Т5	Т5	Т6	56
	Бақылау түрі	АС	АС	АС	АС	АС	АС	АС	АС	
	Макс. балл	8	8	8	8	8	8	8	8	
Қосымша материалдарды өңдеу және дайындық	СӨЖ түрі	ӨЖ1	ӨЖ2	ӨЖ3	ӨЖ3	ӨЖ4	ӨЖ5	ӨЖ6	ӨЖ6	20
	Бақылау түрі	АС	АС	АС	АС	АС	АС	АС	АС	
	Макс. балл	3	3	3	3	2	2	2	2	
Курстың тақырыптары бойынша ағымдағы бақылау	СӨЖ түрі								1-6	100
	Бақылау түрі								МБ1	
	Макс. балл								100	
2 рейтинг										
Апта		9	10	11	12	13	14	15		барлығы
Апта бойынша жоғары балл		15	15	14	14	14	14	14		200
Дәріске қатысу және дайындығы	СӨЖ түрі	ҮЖ7	ҮЖ7	ҮЖ8	ҮЖ9	ҮЖ10	ҮЖ11	ҮЖ12		28
	Бақылау түрі	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ		
	Макс. балл	4	4	4	4	4	4	4		
Сарамандық сабақтарына қатысуы және дайындалуы	СӨЖ түрі	Т7	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12		56
	Бақылау түрі	АС	АС	АС	АС	АС	АС	АС		
	Макс. балл	8	8	8	8	8	8	8		
Қосымша материалдарды өңдеу және дайындық	СӨЖ түрі	ӨЖ7	ӨЖ7	ӨЖ8	ӨЖ9	ӨЖ10	ӨЖ11	ӨЖ12		16
	Бақылау түрі	АС	АС	АС	АС	АС	АС	АС		
	Макс. балл	3	3	2	2	2	2	2		
Курстың тақырыптары бойынша ағымдағы бақылау	СӨЖ түрі								7-12	100
	Бақылау түрі								МБ2	
	Макс. балл								100	

Шартты белгілер: ҮЖ1 – үй тапсырмасы №1; Қ – қатысу; АС – ауызша сұрау; Т – сарамандық сабақтарды орындау және қорғау; ӨЖ – өздік жұмыстарды дайындау; МБ – межеу бақылау

Курстың саясаты

Студент дәріс сабақтарына міндетті қатысу тиіс. Сабаққа қатысу әр бір сабақта белгіленеді (сабақтың басында немесе ортасында). Егер белгілеу кезінде студент болмаса, ол белгілеуден кейін келсе де сабақта жоқ деп есептеледі.

Сабақтардағы кез келген бұзушылық жазаланады, тіпті аудиториядан шығарып жіберуге де жету мүмкін. Ал белсенді жұмыс бағаланады. Сабақтан қалмау керек және кешігіп келуге болмайды. Сабақты босату және кешігіп келу үшін төмендегі айыпты санкциялар қолданылады:

- Орынды себепсіз дәріс сабағына қатыспағаны үшін – минус екі балл;
- Аудиторияда тәртіпті бұзғаны үшін – сабаққа келгені үшін алған баллдан айырылады.

Талаптар мен айыпты санкциялар:

1. Оқу процесіне белсенді қатысу.
2. Сабаққа кешікпеу.
3. Аудиторияға сыртқы киімді шешіп кіру.
4. Сабақ барысында бір-бірімен сөйлеспеу, газет оқымау, ұялы телефондарды өшіру, сағыз шайнамау.
5. Оқу бөлмелерінде шылым шекпеу және тәртіпсіз сөздерді қолданбау
6. Босатылған дәрісті өздігінен игеріп тапсыру негізгі балл мөлшерінің 50%-мен бағаланады.
7. Уақытында орындалмаған тапсырмалар (бақылаудың барлық түрлері) негізгі балл мөлшерінің 50%-мен бағаланады. Тапсырмаларды орындамағаны үшін қорытынды баға төмендетіледі.

Аталған талаптарды орындау емтиханға қатысуды қамтамасыз етеді.

Соңғы қорытынды баға төмендегілерден шығарылады:

1. Дәріс сабақтарына қатысу
2. Дәріс сабақтарына белсенді қатысу және барлық зертханалық жұмыстар мен СӨЖ орындау мен қорғау
3. Білімдердің шекті бақылауы
4. Емтихан бағасы

Білімді бағалау баллдық-рейтинг жүйесін қолданумен жүзеге асырылады, студент күнтізбелік кестеге сүйеніп өз білім деңгейін өзі бағалай алады. Қажетті баллдар санын жинау үшін студент барлық зертханалық сабақтарға белсенді қатысу қажет. Егер аталған шарт орындалмаса, студент барлық тақырыптарды игеріп тапсырудан кейін ғана емтиханға жіберіледі.

Семестр бойы білім деңгейі үнемі тексеріледі.

Орындалған жұмыстарды тапсыру бақылау шараларының күнтізбелік кестесі бойынша жүзеге асырылуы шарт.

Босатылған сабақтардың тақырыптарын игеріп тапсыру:

Орынды себеппен зертханалық жұмысты орындамаған студент оны келесі жұмада тапсыра алады, бірақ сол жағдайда жұмыстың орындалуы 1 баллға төмендетіліп бағаланады.

Шекті бақылау кезінде басқа студенттен жазбаша жұмысты көшіріп алуға тыйым салынады (көшірілген жұмыс есептелмейді).

Емтихан ауызша түрде өтеді. Студент үш сұраққа жауап беру тиісті. Емтиханда берілген жауап төмендегідей бағаланады:

- 100 балл – барлық сұрақтарға толық жауап үшін;
- 70 балл – екі сұраққа толық жауап үшін;
- 70 балл – барлық сұрақтарға толық емес жауап үшін;
- 75 балл – екі сұраққа толық жауап, ал үшіншісіне толық емес жауап үшін;
- 50 балл – бір сұраққа ғана толық жауабы үшін;
- 0 балл – жауабы болмаған жағдайда.

Студентке арналған пәннің
бағдарламасымен танысу парағы

ПМУ ҰС Н 4.01.1/02

Студентке арналған пәннің бағдарламасымен танысу парағы			
Студенттің А.Ж.Т.	күні	Қолы	Қолының
1	2	3	4

